

L DECANAT DE FASCIA A BAISESTON ADUM A L'AZIONE CATTOLICA DE BUSAN

Desche ogne an d'aisciuda el decanat de Fascia met a jir el viac' per jir a preër la Madona de Baiseston. Grana la é stata angern la partezipazion de la jent de Fascia che se à binà adum a raprezentanzes de l'Azion Catolica de Busan per l'55ejim da sia fondazion. Muie à scutà la messa a la lergia sun prà tedant al santuar, per na stima de ne dut 1500 persones. Adum ai preves de Fascia à conzelebrà i preves de Busan, e sun utar l'é vegnù rejonà te trei lengac'. La entenzions de chest an di pelegrins les à revardà la fé e si misteres, la valuta de la parola e de la orazions.

Tropes joegn con sia families no i è mencè chest an al Santuar de Baiseston, canche la messa la é vegnuda cianteda dai cores de gejia de duc i paes de la valèda. L decan de Fascia don Giuseppe Daprà l'ha salutà i 90 tosec' de la Pruma Comunione e chi de la Creisema ruè a la abineda anuela de Baiseston..

Cesare Bernard, de la comiscion culturala del decanat, à volù ence sotlineèr coche chest viac' a gejia sie stat ence bela ocazion per presentèr un nef liber, belot e lejier, pissà per i bec e per i arvejiner a la orazions dal titol, "Te Cianta mia Legreza".

Monica Cigolla, de l'Union di Ladins de Fascia, l'ha rencurà l liber sui Salmes che l'é vegnù arichì dai bie dessegnas de l'artista de la val Badia Maria Pezzedi. Ai bec l'é vegnù dat deband.

Ence chest an l decanat adum a l'Union di Ladins i à indrezà corieres per jir fin lafora, canche la maor pert la é ruèda con l'auto. Tropes l'é stat ence chi che i é ruè a pè, al dò de la tradizion veiora, dal jout de Ciareja o da Petersberg ite (en dut na setantina, vidè dal curat de Vich don Erminio Vanzetta) e etres i è peè demez amò la di dant da Fascia fora, e stajan soranet zaolà deschè ti drec' pelegrinajes de n'outa.

m.d.

LADINO

LAIT VA KIRCH KEMMEN EN BERSNTOL

"Fraternità itineranti" è l'iniziativa accolta in valle dal consiglio pastorale delle parrocchie e dal parroco don Daniele Laghi. Dal 2 al 10 giugno, saranno ospitati a Fierozzo, in una casa messa a disposizione da una persona del paese, cinque frati: fra Valerio Berloff, fra Ivan Dalpiaz, fra Giovanni Patton, fra Giuseppe Consolati e fra Biagio Baldino. I frati parteciperanno alle messe nelle sei parrocchie, saranno disponibili per le confessioni, visiteranno gli ammalati e gli anziani e organizzeranno degli incontri con i giovani, le terziarie, i collaboratori pastorali e con tutte le persone interessate della Valle.

As de sèchzena van moi en Oachpèrg der Don Daniele ont de sai'na lait as hëlven en de secks kirchen hom se se pfuntz za schauung va an ettlèna sòchen. Zomm ist gaben der frate Valerio Berloff aa as hõt vourstell't der projekt "fraternità itineranti". De lait sai' Schubet òlla oa'ne gaben ver za trong de doi naiòrbet do en Bersntol aa.

Der fra Valerio Berloff, der fra Ivan Dalpiaz, der fra Giovanni Patton, der fra Giuseppe Consolati ont der fra Biagio Baldino barn kemmen en Vlarotz ont barn do pla'im ver a boch. De barn gea' za pla'im en a haus, galeikt en plòtz ver sei van a mentsch va Vlarotz ont as ist nètt vèrr va de kirch. De doin lait va kirch barn kemmen van zboa as de zeichena van prochet.

De kemmen za lem òlla zòmm, za petn pet de lait van Tol, za kennen ont klòffen pet de krònken ont de òltn lait, za paichtn ont vil òndra dinger, zòmm en inger pföff as bart sn no gea' en òlls sèll as de tea'.

De barn gea' za vinnen de kinder van kindergòrt ont va de earst schual va Vlarotz ont van Oachpèrg. De barn hom an treff pet de terziarie van Bersntol aa.

Van sonsta as de kemmen as en sunta as de gea' bart men hom de moglechket za sechen sa en mearer platz. De barn gea' ont zòmm song en pföff de messn van Tol: en Garait ont en Palai der sonsta zobenz, en Oachlait, en Vlarotz ont en Oachpèrg der sunta en de vria. De barn lònge de moglechket en de lait za gea' za paichten se òll to en Vlarotz. Òll to barn se gea' za vinnen de krònken ont de òltn lait: an to en Oachlait, an to en Vlarotz ont asou envire en òlla de derver van Tol. An ettlèna zobenz barn se mòchen treffen pet de lait, abia der vrait as de òchta van prochet as de belln se sechen pet de jungen van Tol en de gamoa'sol va Vlarotz. De doin frate barn lem va sèll as gem de lait van Tol. De barn zòmm essn ont zòmm pla'im pet de lait as gea' za vinnen sa en sai' haus. S ist de earst vòrt as do en Tol de mòchen a sèlla ding ont ber offen ens òlla as de doin frate barn se guat vinnen ont barn nou kemmen, vavai òlla hom noa't van an viarer (oder mear) za gea' as en rèchte be. Vil vert de lait enborn se nètt as de pòcken an schlèchten be ont s hom gla'im en de tir van haus lait va kirch as meichen de hëlven a'ne schuang de u' krump ist a schea'na ont a bichtega ding.

Chiara Pompermaier

MÖCHENO

Dar groaz hèrtz vo Guardia

a cura di Andrea Zotti

CIMBRO

Di laüt
vo Guardia
hãm gilirnt
zo rètta 'z lem

Di guardié von hèrtz
pinn laüt von 118

foto Giorgia Pernici

Domenica venti maggio a Guardia di Folgarida si è concluso il "Progetto Cuore - Il grande cuore di Guardia", percorso dedicato alla defibrillazione precoce. Ai diciassette nuovi "guardiani del cuore" è stato consegnato il certificato provinciale per l'utilizzo del defibrillatore semiautomatico al termine di un corso di ventisei ore.

Sa soin sintzane di "guardié von hertz" in a khlümma lentle, Guardia, a viartl'ur vort bait vo Folgrait un pinn an schäulan un engen bege, birsar baz dar Laz. Dise laüt, männen, baibar, djungen un alte, hãm givãnk in zertifikat vodar Provintz vo Tria zo maga nützan in defibrillatör. Sa hãm ägiheft no disan hebest zo macha an kurs vo zirka draizekh um, augirichttet von Roatz Kraütz vo Folgrait un gihaltet von infermiar Angelo Scarciatratte boda arbatet pittar Autosanitaria atti Zimbar Hoachebene. An sunnta atz zbuantzekh vo mädjo disar schümme un biche prodjèkt: iz khennt gitzoaget

in laüt von lant. Nidar in spilplatz, nãmp dar kirch, no di zene morgas, in a barmen tage, soinda gest zboa ambulãntze, vil laüt un di pompiarn zo boroata disan vairta. A mãnn hatt gimacht fenta zo valla um un zo haba bea in hèrtz. Subito a baibe boda iz gest sèmm per kaso hatten gischüttlt ma er hattar nètt repundart umbrómm soi hèrtz iz sa gest vest. Z' mentsch hatt bahemme girüaft in 118 boda hatt lai alertart di guardié von hèrtz. In lai an minut soinsa girift in zboa pinn defibrillatör un hãm ägivãnk zo rianimaranen, machante in masãdjo kardiako un zo gebanen air. Vo baitum hattma subito gihöart in starch rumör von groaz un naüge elikottero von 118 boda iz gest sa nã zo khemma au vo Matarèll. Dar izzese postart in di bis sèmm nãmp un, pittar hilfe von pompiarn, dar doktur rianimator un dar infermiar, soin gilofft zuar in mãnn boda iz gest danidar. In bintsche zait,

intãnto azta di zboa djunge guardié soin gãnt vür pinn masãdjo, dar doktur hatt intubãrt in mãnn un ägiheft zo ventilaranen pinn osidjeno. A pizzle atn stroach, 'z hèrtz von mãnn hatt bidar ägiovõnkzo mekkha. In zen minutr a lem iz khennt girettet. Sèmm z' sauga soinda gest ploaz laüt un fra insèlln dar Asesór alla salute vodar Provintz Ugo Rossi o, boda hatta gihaltet zo khöda bia bichte 'z izta disar prodjèkt: Guardia iz daz earst lentle von Trentino zo haba an söttn groazan servitizio boda bart sichar pezzarn un sicharn z' lem von laüt boda lem odar gian sèmm. Er o, azpe dar Giuliano Mittempergher, kordinator von Roatz Kraütz vo Folgrait, hatt khött ke ma bart palle àhevan dise kurse in àndre lentar o boda soin vort bait von ospedelndar odar vodar earst hilfe: poade hãm gimacht in nãm vo Lusém o. Ummana von sintza guardié von hèrtz iz di Mara Serafini, torchtar von Beppe, klasse 1963, a Lusémaren boda penn

dar arbat iz gãnt zo leba auz a Guardia: "Vor a par djar moi mãmma iz gistorbet vo infarto, 'z izta gest nicht zo tüana ma propio umbrómm i gloabe ke ma mochat hèrta almeno provãrt zo rètta a lem, hãnne detzidart zo macha disan kurs un zo legame a dispositzion von laüt boda, azpe moi mãmma, magatn hãm mãngl", hattse khött. Alle di hüatar hãm givãnk a zettele zo halta in di gadjöff odar in takui boda khütt ke, vo est vort un vor a djar, mangsa nützan in defibrillatör auz vo Guardia o, azzase vennatn in an platz boda aparummaz hettat mãngl. Saugante à dise laüt un ditza khlumma lant au pa pèrge, vorsteatma subito ke zo helva mochtmda leng propio 'z hèrtz.

Di guardié von hèrtz - foto Pernici